

Hans Horsten

DE STAD DIE DE TOEKOMST MAAKT

**het Eindhoven
van Rob van Gijzel**

DE STAD DIE DE TOEKOMST MAAKT

**het Eindhoven
van Rob van Gijzel**

Burgemeester van een stad die de toekomst maakt Door Benjamin R. Barber	3
De stad die de toekomst maakt	7
1. De klap te boven	11
2. Eindhoven anno nu, recepten voor de toekomst	25
3. De eeuw van de stad	43
4. Het hoeft niet weer 200 jaar te duren	55
Dankwoord	67
Colofon	68

Burgemeester van een stad die de toekomst maakt

Door Benjamin R. Barber

Steden zijn de maatschappelijke en economische motoren van de 21ste eeuw, plaatsen van participatie en hoop, waar burgers en bestuurders blijven geloven in oplossingen voor de ontzaglijke problemen van onze tijd. Zowel lokaal als wereldwijd. Steden komen in het geweer tegen naties die de afgelopen 300 jaar verantwoordelijk zijn geweest voor het bestuur, maar nu in toenemende mate disfunctioneel zijn. In ons nieuwe tijdperk van *interdependence*, onderlinge afhankelijkheid, hebben ze moeite om de problemen van het nieuwe millennium aan te pakken. De onafhankelijkheid en soevereiniteit van naties passen perfect in een wereld die verdeeld is in aparte en begrensde gebieden met hun eigen jurisdictie, maar ze passen allerminst bij een tijdperk van onderling verbonden wereldwijde vraagstukken. Of het nu om klimaatveranderingen, ziekte, disruptieve markten of vluchtelingen gaat: het is moeilijk voor staten en entiteiten als de Europese Unie en de Verenigde Naties om resultaten te boeken.

Tegelijkertijd worden steden steeds actiever in het zoeken naar oplossingen, zowel individueel als in regionale en wereldwijde netwerken. Sinds een paar jaar leeft meer dan vijftig procent van de wereldbevolking in stedelijk gebied en verdienen steden meer dan 80% van het wereldwijde Bruto Binnenlands Product (BBP). Voor de meeste mensen is hun stad hun gemeenschap, die staat voor leven en vrijheid. Steden zijn ouder dan de naties waartoe ze behoren. We worden in steden geboren, we groeien er op en gaan er naar school, we trouwen in steden, krijgen kinderen, spelen, bidden en werken er, we worden oud in steden en gaan daar dood. Lang geleden noemde Aristoteles ons *politieke wezens*, (zoön politikon), erop wijzend dat de mens een schepsel is van de polis, de stad. Ed Glaeser van de Universiteit van Harvard zei kort geleden dat wij inderdaad een *stedelijke soort* zijn.

Met deze ontstellende werkelijkheid voor ogen schreef ik het boek *'If Mayors Ruled the World, Dysfunctional Nations, Rising Cities'*, dat nu in tien talen is uitgegeven, waaronder in het Nederlands. In het boek opper ik de idee dat burgemeesters een uniek soort bestuurder zijn: eerder pragmatisch dan ideologisch, eerder gericht op het oplossen van problemen dan op theoretisch argumenteren, meer verankerd in een gemeenschap van burens dan eierzuchtig, en meer democratisch en horizontaal in hun relaties dan autocratisch en verticaal. Burgemeesters besturen door samenwerking en consensus, ze werken samen met hun inwoners en bedrijven aan een gemeenschappelijke

basis om dingen voor elkaar te krijgen. Hun macht is beperkt maar hun invloed grenzeloos, mits ze weten hoe die te gebruiken.

Het is cruciaal dat steden de grensoverschrijdende problemen oplossen die voor naties zo moeilijk zijn om aan te pakken; daarom heb ik in mijn boek een nieuwe vorm van interstedelijk bestuur voorgesteld: een *Mondiaal Parlement van Burgemeesters*, om stadsbestuurders wereldwijd te laten samenwerken. Op weg naar het realiseren van dit doel heb ik het grote genoegen gehad heel veel burgemeesters te mogen ontmoeten; burgemeester Park uit Seoul, burgemeester Paes van Rio de Janeiro tot burgemeester Gronkiewicz-Waltz van Warschau en burgemeester Garcetti van Los Angeles. Ze waren stuk voor stuk opvallend, innemend en imponerend, hardwerkend en gemakkelijk in de omgang, gericht op hun stedelijke agenda's maar met kennis van zaken over wereldwijde vraagstukken waar ze ook mee te maken hebben. Toch hoefde ik nooit, ondanks hun verantwoordelijkheden en invloed, door een metaaldetector om ze te ontmoeten, noch heb ik lijfwachten gezien die ze 'beschermen' tegen hen voor wie ze werken. Waarom zouden ze zich ook tegen hun burens moeten beschermen?

Onder deze indrukwekkende bestuurders bevindt zich Rob van Gijzel, burgemeester van Eindhoven. Typerend en uniek tegelijkertijd en een uitstekend voorbeeld van een burgemeester op zijn best.

Hij is het gezicht van Eindhoven, de Nederlandse stad die bekend staat om haar technologische voortrekkersrol, een stad die het opneemt tegen veel grotere tegenstanders, wat een gedecideerd en flexibel leiderschap van haar burgemeester vraagt.

Dit maakt Eindhoven tot een Europese en wereldse stad, die mondiale verbindingen legt, waar een kosmopolitische burgemeester nodig is die wereldwijd verbindingen legt bij overheden en ondernemingen. Een leider die thuis is in de wereld, overal verbonden met steden en bedrijven. Eindhoven heeft in Rob van Gijzel zo'n man gevonden.

Dit weet ik omdat ik Van Gijzel ook informeel ontmoet heb. Natuurlijk heb ik meerdere keren het genoegen gehad hem 'officieel' te spreken tijdens mijn lezingen in Dordrecht, Rotterdam, Amsterdam en Den Haag. Tijdens mijn cam-

pagne voor de vestiging van het *Mondiaal Parlement van Burgemeesters* (wat uiteindelijk in september 2016 zijn beslag krijgt in Den Haag), hielden we contact. Maar ik mocht ook anderhalve dag persoonlijk met Rob doorbrengen in New York, toen hij mij en mijn vrouw Leah in juni 2014 uitnodigde om samen met hem de laatste ronde van de overweldigende *Clipper Round the World Yacht Race* te bezoeken in de haven van New York, met een Nederlandse deelnemer. En de dag erna een geanimeerde lunch.

Het was een prachtige, heldere ochtend in New York toen we door de haven voeren en naar meer dan twaalf klippers keken met hun hoge masten, met hun nationale teams beginnend aan de race. We zagen gefascineerd hoe ze eerst rond het Vrijheidsbeeld voeren en vervolgens om ons vaarttuig heen. Rob van Gijzel stond op het bewegende dek en met gedreven welsprekendheid vertelde hij over de onderling verbonden wereld en de rol die technologie en innovatie speelt om de beloftes en gevaren van die wereld te duiden. Zonder publiek, alleen een gesprek met mij en mijn vrouw. Hij had helder voor de geest dat de voortrekkersrol van Eindhoven op het gebied van technologie en kennis bijzonder is voor de stad: een bewijs dat Eindhoven van belang is in een onderling afhankelijke wereld die gedreven wordt door innovatie en uitvindingen, die op hun beurt ook weer door technologie en kennis worden gedreven. Het was geen verrassing dat de burgemeester een paar weken later mijn uitnodiging accepteerde om als gastspreker op te treden tijdens onze *Interdependence Day Forum and Celebration* in Amsterdam, september 2014. De bijeenkomst werd in combinatie gehouden met een vergadering in het kader van het *Mondiaal Parlement van Burgemeesters* door de burgemeesters van de G4 met als gastheer burgemeester Van der Laan van Amsterdam.

Burgemeester van Gijzel hield een aanstekelijk betoog voor het publiek uit meer dan 15 landen over het stadsleven als voertuig voor creativiteit en verbeelding, en van steden als werktuig voor het slim oplossen van problemen in een veeleisende wereld die in toenemende mate gedomineerd wordt door technologie.

Vanwege deze persoonlijke en professionele ervaringen met burgemeester Van Gijzel ben ik zo enthousiast over zijn boek *'Een stad die de toekomst maakt'* dat een liefdevolle afscheidsbrief is aan de stad die hij zo vakkundig en liefdevol heeft geleid. Dit scherpzinnige boek omvat alles wat hij in zijn jaren als burgemeester van Eindhoven heeft geleerd. Bovenal de les van de stad als een horizontaal (en daarmee democratisch) systeem, dat economische, sociale, maatschappelijke en culturele partners met elkaar verbindt en zo mogelijk maakt dat ze hun creativiteit en verbeelding gebruiken om innovatie

DE KLAP TE BOVEN

Samenwerking

Eindhoven is het product van de cultuur van de zandgronden. Tot diep in de 19de eeuw was het een verzameling dorpen, bewoond door keuterboeren en hun kinderrijke gezinnen. De inkomens waren extreem laag, want de schrale bodem bracht maar weinig op en moest ook nog verdeeld worden onder alle zonen, generatie na generatie. Bovendien kende de regio geen haven en grondstoffen en zorgde de katholieke overheersing voor een conservatief geestelijk klimaat. Juist onder die bijzondere omstandigheden ontstond een DNA van samenwerking. Niemand was sterk genoeg om het in zijn eentje te redden, alleen door de handen ineen te slaan wist de bevolking het hoofd boven water te houden. Oost-Brabant stond aan de wieg van het coöperatieve gedachtengoed. De Boerenleenbank die zich in 1909 in Eindhoven vestigde was één van de eersten in Nederland.

Die wortels van samenwerking kwamen in de loop van de historie meermalen van pas als stad en regio een crisis doormaakten. Zelfs aan kleine dagelijkse voorbeelden in de stad heb ik gemerkt dat deze sfeer van saamhorigheid en opkomen voor elkaar tot op de dag van vandaag garant staan voor een kwaliteit van leven die Eindhoven krachtiger en sterker maakt. Terug verhuisd van de Randstad naar Eindhoven merkte ik verschil in het sociale leven. Op straat groet je elkaar, maakt een praatje en neemt de tijd. Zo stond ik bijvoorbeeld in de supermarkt achter een klant, die uitgebreid aan de praat raakte met de kassajuffrouw. Ze hadden het over iemand uit de buurt die ze al een tijd niet meer in de winkel hadden gezien. Was ze misschien ziek, moest er niet iemand bij haar langs gaan? Ik ergerde me over dit 'tijd verdoen', maar later zag ik in dat het bijzonder was dat beide vrouwen zoveel aandacht hadden voor de buurtbewoonster en met haar begaan waren. Nu praat ik mee en vind het geen tijdverspilling, want het zegt iets over Eindhoven en de inwoners van deze stad.

Industrialisatie

Vanaf het midden van de negentiende eeuw kreeg de regio Eindhoven een industrieel karakter. Eerst vestigden zich onder meer lucifer-, sigaren- en textiel fabrieken langs de Dommel en het in 1843 aangelegde Eindhovensch Kanaal. Vooral de komst van Philips naar Eindhoven in 1891 zorgde voor een doorbraak. Dit bedrijf groeide vorige eeuw uit tot een wereldconcern dat zorgde voor baanbrekende uitvindingen, een reeks innovatieve producten en tienduizenden arbeidsplaatsen. Het Natuurkundig Laboratorium (NatLab) van Philips stond in zijn toptijd met 2.400 wetenschappers op de loonlijst, bekend als de 'grootste universiteit van Nederland'. Daarnaast ontpopte Philips zich tot een werkgever die ook op sociaal gebied sterk betrokken was bij het wel en wee van de stad.

Mensen werkten bij Philips, woonden in een huis van Philips, en gingen naar een dokter, apotheek, theaterzaal of bibliotheek van Philips. Het belang van die vervlechting voor de ontwikkeling van Eindhoven kan niet worden onderschat.

Philips was jarenlang de grootste particuliere werkgever van Nederland en de kurk waar de stad op dreef. Bovendien ontstond door de aanwezigheid van het concern in Eindhoven een reservoir aan kennis en goed opgeleide medewerkers. Het was een kapitaal waar de stad op terug kon vallen toen Philips Eindhoven vanaf de jaren tachtig stap voor stap begon los te laten.

Crisis

Eindhoven waande zich lang veilig onder een beschermende stolp, maar kreeg in de jaren negentig klap na klap te verwerken. Operatie Centurion leidde tot forse saneringen bij Philips maar bleek bittere noodzaak om de onderneming bij de rand van de afgrond weg te trekken. Daarna ging DAF Trucks, nog zo'n industriële icoon in de stad, failliet. Ook vele toeleverende bedrijven in Zuidoost-Brabant kregen hun portie mee van die economische rampspoed. Van de fabriek die onderdelen voor de industrie produceerde tot de broodjeszaak op de hoek. En om de ellende compleet te maken vertrok in 1997 het hoofdkantoor van Philips uit Eindhoven. In relatief korte tijd verdwenen er daardoor zo'n 36.000 arbeidsplaatsen, bijna eenderde. Er waren straten in Eindhoven waar deur aan deur de ontslagbrief op de mat viel.

Donkere jaren

Het jaar 1980 markeert een omslag bij Philips in Eindhoven. Het concern maakt dan - in het inmiddels verdwenen - Philips Ontspannings Centrum bekend dat de eerste grote herstructurering bij het concern aanstaande is. Bij de divisies Glas en Elcoma vallen 1.500 ontslagen, voor het grootste deel bij vestigingen in de regio Eindhoven. Vanaf dat moment loopt de werkgelegenheid bij het elektronica bedrijf jaarlijks verder terug. In de jaren negentig stapelen de problemen bij het concern zich op. Zozeer zelfs dat een faillissement dreigt bij Philips. Met Operatie Centurion weet CEO Jan Timmer het concern bij de afgrond weg te trekken. Maar de sociale prijs is hoog. Massaontslagen volgen. Door de grootscheepse reorganisatie verdwijnen in de regio Eindhoven tienduizenden banen bij Philips en zijn toeleveranciers.

Erkenning

De erkenning voor onze succesvolle inspanning van de afgelopen jaren bleef niet uit. Onze erelijst ziet er goed uit. Eind 2010 riep *Eurocities*, een netwerk van meer dan 130 grote steden uit de EU, de Brainportregio Eindhoven uit tot het beste voorbeeld van samenwerking in Europa. De 'Triple Helix', ons samenwerkingsmodel van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid, was op dat moment het beste wat voorhanden was. Niet alleen economisch, maar ook qua ondernemerschap en productontwikkeling. Mijlpaal is nog altijd *'De slimste regio van de wereld'*, waartoe we in 2011 werden uitgeroepen door het ICF (Intelligent Community Forum), een toonaangevend internationaal samenwerkingsverband van technologische regio's.

Maar die benoeming kwam niet uit de lucht vallen. Het kostte ons een aanloop van drie jaar om zover te komen. Hoe dat in zijn werk ging, staat me nog helder voor de geest. Toen ik als burgemeester begon stond Eindhoven in de Top 21 van het ICF. 'Wauw', was mijn eerste reactie, maar dacht meteen: als we al in die lijst staan moeten we ook hoger kunnen komen. Het jaar daarop kwamen we al tot de Top zeven. We gooiden hoge ogen met onze aanpak voor breedband-internet. In 2010 gingen we op herhaling; wéér in de Top zeven. We zaten met onze delegatie in een Indiaas restaurant in New York, teleurgesteld, maar ik voelde gewoon dat het er nog niet in zat. We gingen dit zo niet winnen. Waarom? Het waren supersteden die ons waren voor gegaan bij het bemachtigen van deze titel: Tokio, Seoul, Taipei, Singapore en New York. Metropolen, dat is van een andere orde. Voor dat niveau waren wij nog niet rijp, we hadden een slag te maken en moesten ook wennen aan zo'n mondiaal podium. Bij thuiskomst hebben we een diepgaande studie gemaakt van het juryrapport van het ICF, gekeken naar de puntenscore, waar deden we het wel goed, waar niet? Dat leidde tot een intens verbeterproces, samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen.

In 2011 deden we opnieuw mee, ondanks andere geluiden in de regio: stop er mee, we worden toch nooit de slimste. We hebben doorgezet.

Gewoon, omdat ik ook gelóófde dat we konden winnen en omdat ik écht vond dat Eindhoven 'de slimste regio van de wereld' was.

Alles viel op zijn plaats dat jaar. Ons verhaal was stukken beter, we hadden een mooi, breed pakket met aansprekende innovaties die toepasbaar waren in de gezondheidszorg, zoals de kunstmatige *lichaamseigen* hartklep en de

dementierobot. De speech ging over Eindhoven als *regenerated city*, over hoe het was gelukt om sterker uit een diepe crisis te komen. Die toespraak sloeg enorm aan want aan de oostkust van de VS, in Azië en in West-Europa liepen veel meer oude industriesteden tegen datzelfde probleem aan. Niet voor niets was het een onderwerp waar president Obama bij zijn aantreden een topic van had gemaakt.

Het was 6 juni 2011, we zaten voor de uitslag in de *Steiner Studio's* in Brooklyn, waar ook de *Sex and the City* opgenomen werd. En ja hoor, dat jaar werden we nummer één. Naderhand gingen we naar het Nederlands consulaat in New York. Daar gebeurde iets wat zeker de buitenlandse gasten heel bijzonder vonden: via de telefoon kregen we de felicitaties van Koningin Beatrix. Twee jaar later viel mij de eer toe om voorzitter van het ICF te worden. Ik beschouw dat als een erkenning voor waar we met Eindhoven mee bezig zijn. Via het ICF zouden we nieuwe unieke internationale relaties aanknopen, met name in Taiwan en Canada, waar we tot op de dag van vandaag veel profijt van hebben.

Prijzenkast

In 2010 riep de *Financial Times* Eindhoven uit als *City of the Future*, in de categorie tot 250.000 inwoners. In datzelfde jaar volgde de *Eurocities Award*, de erkenning van het Triple Helix-model voor de hele Brainportregio, als beste concept van samenwerking. De klapper was de *World's Most Intelligent Community* door het ICF (Intelligent Community Forum) in 2011. In 2012 gevolgd door de *meest ondernemende regio EER van de EU*. In 2013 noemde zakenblad *Forbes* de Brainportregio *Most Inventive Region*, gebaseerd op cijfers over het aantal patenten: 22,4 per 10.000 inwoners, (tegenover de nr 2, Silicon Valley, met 8.9 per 10.000 inwoners). "Hands down the first". De EOCD plaatste de Brainportregio in de top 3 van *meest creatieve economieën* van de wereld. De *Financial Times* noemde in 2014 Eindhoven na Londen en Helsinki als *beste plek om te investeren* in Europa. In datzelfde jaar haalde Eindhoven de *Triangulum-call* van de Europese Unie binnen om samen met Manchester en Stavanger smart city projecten te ontwikkelen en gereed te maken voor toepassing in de hele EU.

EINDHOVEN ANNO NU, RECEPTEN VOOR DE TOEKOMST

Wat is die sterke startpositie waard, afgemeten aan de economische concurrentie op de wereldmarkt? Wat heeft Eindhoven nodig om de tweede economische motor van Nederland te blijven, welke verbindingen kunnen we leggen, in binnen en buitenland, om daadwerkelijk de stad te zijn waar de toekomst gemaakt wordt, in plaats van de stad die droomde van de toekomst die nooit aanbrak?

Een betaalbare stad

Eindhoven wordt overal aangeduid als het belangrijkste centrum van de Nederlandse kennisindustrie. Niet voor niets koos de Nederlandse regering zelf de regio Eindhoven in 2016 uit als decor voor de regeringsontmoeting tussen Nederland en Duitsland, om de moderne economie te presenteren. Dat Eindhoven die positie heeft, is eigenlijk best curieus. Want qua omvang en schaal is er, Europees gezien, met 750.000 inwoners sprake van een bescheiden regio. Tegelijk huist er een industrieel en technologisch complex dat in elke miljoenenstad niet zou misstaan. Er is wel een groot probleem want helaas past het voorzieningenniveau van Eindhoven niet bij deze economische schaal. Onze financiële middelen houden geen enkele tred met onze ambities. Het is daarom een belangrijke missie van Eindhoven om aantrekkelijker te worden voor de eigen bevolking, de bezoekers, de bedrijven en hun personeel.

Op de balans staan weliswaar baten: mooie woningen, veel natuur in de omgeving, open ruimte, goede bereikbaarheid, een betrouwbare overheid, een open cultuur, een eersteklas gezondheidszorg en naar internationale maatstaven goed onderwijs. Ook als winkelstad komen we in internationale benchmarks steeds duidelijker als publieksmagneet in de schijnwerpers. Zo besteden de bezoekers in Eindhoven 46 euro* per dag, meer dan in welke andere Nederlandse stad.

*bron CVO –
continu vakantie
onderzoek –
cijfers 2013

Maar wil Eindhoven aantrekkelijk blijven voor bedrijven, talenten en kenniswerkers uit het buitenland, dan moet het meer aan zijn stad kunnen toevoegen, meer grootstedelijkheid in de openbare ruimte tentoonspreiden. Om enkele concrete voorbeelden te noemen: meer sportvoorzieningen, een Engelstalig cultuurcentrum, een instituut voor design, een congrescentrum, een instituut voor technologische ontwikkeling en volwaardige hub's voor expats. Onze stad dient hiermee tevens een nationaal belang, want onze hoogwaardige technologiebedrijven die de landelijke economie mee op sleeptouw nemen, kunnen zonder een gestage instroom van expats het gevecht met de concurrentie niet aan. In Eindhoven worden dat er elk jaar meer; in vijf jaar verdrievoudigde het aantal expats. In 2015 vestigden zich ongeveer zesduizend buitenlanders in Eindhoven, voor het grootste deel expats, deze groep vormt het snelst groeiende deel van de bevolking.

Het past bij het beeld van de kosmopolitische stad die we steeds meer zijn geworden. Dat heeft ertoe geleid dat bijna één op de vijf inwoners geboren is buiten Nederland. De kenniswerkers die zo hard nodig zijn voor onze R&D, maakindustrie en design laten hun komst uit het buitenland ook afhangen van de stad en de ambiance die ze hier aantreffen. Waar het Eindhoven aangaat: ze willen hun kinderen naar de Internationale School brengen, een concert in het Muziekgebouw bijwonen, recreëren in het groen, of een expositie bezoeken in het Van Abbemuseum Eindhoven. Ze willen veel meer ontmoetingsplekken en winkels, naar *urban plekken* kunnen gaan waar ze de stad de klok rond kunnen zien, voelen en ruiken.

Natuurlijk is Brainport voor een groot aantal van hen slechts een tussenstop en gaan ze later weer terug naar Shanghai, Madrid of Singapore, maar omdat ze allemaal deel uitmaken van dezelfde *Global Village* krijgt de regio er met hen een aantal wereldwijde ambassadeurs bij.

Maar dan moeten we wel ons voorzieningenniveau zodanig versterken, dat we ons internationaal kunnen meten. Dat vraagt twee dingen: allereerst meer woningen, in een hogere dichtheid bouwen, meer inwoners, meer handeling-vrijheid en autonomie. Daarom sprak ik in de nieuwjaarstoespraak van 2015 dat we moeten doorgroeien naar een stad van 300.000 inwoners, om hiermee voldoende dichtheid te krijgen die bijdraagt aan de versterking van ons voorzieningenniveau. Ten tweede gaat het om onze bijdrage uit het gemeentefonds van de rijksoverheid.

We stuiten op dat terrein tegen een grote ongelijkheid. Van alle 21 rijks-musea bevindt er zich niet één onder de grote rivieren. De cijfers liegen niet: Amsterdam krijgt via het gemeentefonds 195 euro per inwoner voor sport, cultuur, en stedelijke voorzieningen. Utrecht en Rotterdam ruim 140 euro per ingezetene, voor Eindhoven is dat: 1,53 euro per inwoner. Onbegrijpelijk! Onze bevolking, internationale uitstraling als stad en economische impact groeien snel, en daar plukt de Nederlandse economie en dus ook de overheid ruimhartig de vruchten van. Andersom is de bijdrage vanuit het Rijk om deze voor Nederland essentiële economische regio financieel te ondersteunen, ronduit beschamend. Zolang die disbalans blijft, zal ons aanbod van

Berenkuil, EMoves, June 2015

© Maurice van der Meijs

Stadhuisplein, Dutch Design Week, October 2013 >

© Mirjam Houben

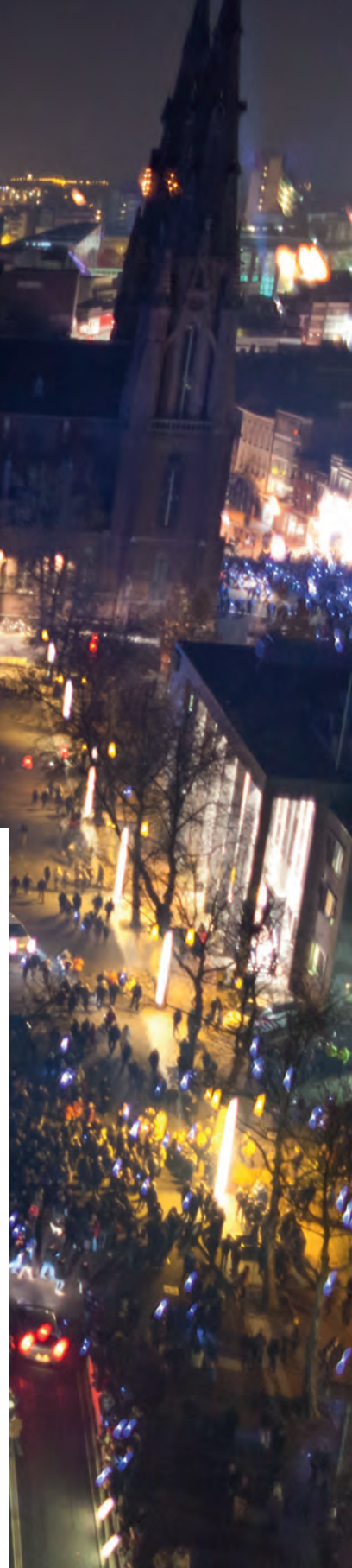

De Ontdekfabriek, Strijp-S, Dutch Design Week, October 2014

© Boudewijn Bollman

< Stadhuisplein, Glow Festival, November 2012

© Verse Beeldwaren

Floralaan-Oost Primary School, energy project

© Verse Beeldwaren

< Lichtjesroute, annual light celebration of the city's liberation
on 18 September 1944

© F.J. van Mierlo, Foto Visie

St. Bonifatiuslaan playpark, 1959

© F.J. Van Mierlo, Foto Visie

Ketelhuisplein, Feel Good Market, 2013 >

© Trudo

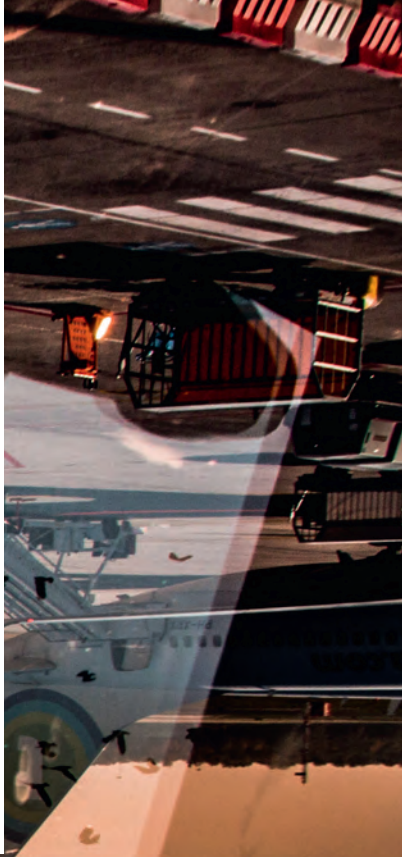

Station building, Welschap Airfield, 1938

© Photographer unknown

Eindhoven Airport, 2015 >

© Sint Lucas, Bidsya van Harten, in corporation with Eindhoven Municipal Council

Pieter van den Hoogenband Swimming Stadium, Swim Cup 2014
> GLOW Festival, 2012
© Kees-Jan van Overbeeke
© Claus Langer

Stadhuysplein, PSV National Champions 2015
© Olaf Kraak

Stadhuysplein, PSV National Champions 1963 >
© Fotograaf Eindhovens Dagblad

This fits with the image of the cosmopolitan city we have become, and means that almost one in five residents was born outside the Netherlands. For the knowledge workers who are so vital to our R&D, industry and design sectors, moving here from abroad depends in part on how our city looks and feels to them. In Eindhoven's case, this means: they want to take their children to the International School, go to a concert in the Muziekgebouw, spend leisure time in the countryside or visit an exhibition in the Van Abbe art gallery. They want far more shops and places where they can get together, they want to be able to go to '*urban locations*' where the sights and sounds of the city are accessible round the clock.

Obviously, Brainport is a mere stopover for a great many of them, before later returning to Shanghai, Madrid or Singapore, but since they are all part of the same *Global Village*, they provide the region with a number of global ambassadors.

We will however have to reinforce our amenities to such an extent that we can compete on an international level. That will take two things: firstly, more housing, higher density construction, more residents, more freedom of action and autonomy. This is why I spoke, in my 2015 New Year's speech, about the need to expand to a city of 300,000 residents, in order to achieve the population density that will contribute to the reinforcement of our amenities. Secondly, we need to look at the contribution we receive from the state's municipal funding, where there is a huge discrepancy.

Of all the 21 state-subsidised museums and galleries, not one is in the south of the country. The numbers don't lie: municipal funding to Amsterdam consists of 195 Euros per resident, for sports, cultural and city amenities. Utrecht and Rotterdam receive more than 140 Euros per resident, and for Eindhoven, we come out at 1.53 Euros per resident. Unfathomable! Our population, our city's international allure and economic impact are growing fast, and the Dutch economy, and consequently the government, benefits greatly from this. In contrast, the contribution paid by the state to financially support this region which is so essential to the Dutch economy, is downright shameful. As long as this discrepancy continues, our cultural, social and sports amenities will remain limited, and existing facilities will be increasingly stretched. We do well in

What is that strong starting position worth, when measured against economic competition on the global market? What does Eindhoven need to keep its position as the second most important economic engine in the Netherlands? Which connections can we create, at home and abroad, to truly make us the city where the future was created, instead of the city which dreamed of a future that never dawned?

An affordable city

Eindhoven is generally referred to as the most important centre of the Dutch knowledge-based industry. It was no surprise that in 2016, the Dutch government itself chose Eindhoven as the scene for the meeting between the Dutch and German governments, to present the *modern economy*. The fact that Eindhoven is in that position is actually quite odd, when you consider that, as far as size and scale are concerned, at a European level, it is quite a modest region, with 750,000 inhabitants. Having said that, it houses an industrial and technological network which would not be out of place in any metropolis. Unfortunately, the level of Eindhoven's amenities does not match this economic scale, which is a big problem. Our financial means in no way keep up with our ambitions. Eindhoven is therefore on an important mission to increase its appeal to its own residents, the visitors, the businesses and their employees.

There are also assets to be mentioned: good housing, lots of nature around, public space, good accessibility, a reliable government, an open culture, first-class healthcare and education that scores well by international standards. We are also increasingly being featured as a crowd-puller by international standards when it comes to shopping cities. Visitors to Eindhoven spend 46 Euros* a day. That's more than in any other Dutch city.

Having said that, if Eindhoven wants to retain its appeal for businesses, talent and foreign knowledge workers, the city needs to be able to expand, to exhibit more metropolitanism in the public domain. A few concrete examples: more sports facilities, an English-language cultural centre, a design institute, a congress centre, an institute of technological development and fully-functioning hubs for expats. In doing this, our city would also be serving a national interest: our high-end technological companies, so important to the national economy, cannot keep up with the competition without a steady stream of expats. Numbers of expats in Eindhoven increase annually; the amount tripled in five years. Roughly six thousand foreign people settled in Eindhoven in 2015, the majority expats, who as a group form the fastest-growing section of the population.

* source CVO - continuous leisure research - 2013

EINDHOVEN TODAY, PRESCRIPTIONS FOR THE FUTURE

activities. More than 700,000 inhabitants of the region and their municipal representatives got together with industry and knowledge institutes to collaborate on a new economic programme; a rare and powerful example of solidarity, with the added advantage of the forming of a broadly supported feeling of urgency.

The money made available by the region for new economic growth was doubled through the European 'Stimulus Regelling' subsidy. This gave the region more scope and formed a solid basis for 'Brainport in the making'. Even though the subsidy came from public funding, the business community was asked to apply the funds in the areas of greatest opportunity. A commission, consisting mainly of entrepreneurs and representatives of the knowledge community, judged applications and decided which would, or would not, receive financial support. This was yet another unique factor: the allocation of public funding is generally decided by public organs such as the Municipal Council. Now private parties were deciding on its allocation. This formula proved, in practice, to be immediately effective. Not only did the regional economy receive new impulses, the involvement of the business community in all that was happening in the Eindhoven region increased. The schemes resulting from that collaboration were often led by representatives of the business community and knowledge institutes, making them their schemes, not government schemes. And resulting in a strong feeling of regional solidarity. That has remained so, right up to today. The next phase was to have the parties involved draw up a strategy for the future. One which included reinforcing the partner network. One of the science scholars involved in the process once referred to the synergistic mesh of directors from government, business community and knowledge institutes as 'a triple helix', the name for triple-stranded DNA. From then on, the concept took on a life of its own and today it is still symbolic of the resurrection of the Eindhoven region. The successful 'Triple Helix' was one of the factors in Brainport Eindhoven achieving the status of high-ranking region. Even now, many other European regions visit us, to see how we do things here.

Open innovation

Towards the end of the nineteen-nineties, Phillips gathered together in one location all the various R&D facilities that were scattered around Eindhoven. This 'Phillips High Tech Campus' turned out to be a great move for the company, because the interaction between the various backgrounds of the researchers led to a substantial increase in the innovative capacity. At the same time, we have seen a shortening of the life cycle of high-end technological products. Launching new products in the market with such frequency is extremely expensive and is a high risk area for businesses.

a relaunch. The bankruptcy has a knock-on effect on the industrial icon's regular suppliers, where more jobs disappear. In 1997, there is yet another shock for the region, as Philips announces it is moving its head office from Eindhoven to Amsterdam. Eindhoven is no longer Philips' headquarters, and no longer a company town.

In those dark days in the nineteen-nineties, 30,000 of the 110,000 jobs in Eindhoven disappear. Afterwards, Eindhoven re-discovers itself in a new vision for the future. Thanks to Brainport, high-end technology and design, Eindhoven develops within twenty years into the centre of the knowledge and manufacturing industries in the Netherlands. Something that is also reflected in the flourishing jobs market in that same period. These days, the Eindhoven region represents 165,000 jobs and one third of Dutch exports.

In retrospect, this catastrophe turned out to be a blessing in disguise. Eindhoven had to reinvent itself, without Philips playing a leading role, and managed to do that surprisingly well. Twenty years on from the deepest crisis in the city's history, there are more than 165,000 jobs in the region, and the economy is growing practically every year, at almost twice the rate of the national average. Eindhoven's industry can now be found on all continents, and in 2011, we were named 'world's smartest region'. These remarkable achievements made a great impression, particularly on the outside world. People speak about the '*Wonder of Eindhoven*'. Even more importantly, an ecosystem came into existence in the region, consisting of large, strong producers of end-products such as Philips, ASML, FEI, VDL, DAF and NXP, all of whom connected with hundreds of SME suppliers. Those networks continually provide technological and industrial innovations and they form the economic heart of Brainport Eindhoven. The region was given this name by the government, following on from Airport Amsterdam and Seaport Rotterdam, in line with the national economic 'mainport strategy'. It is interesting to reflect on how the city reached its frontrunner position in recent years. It was thanks to three important supports: the 'Triple Helix', open innovation and a firm belief in its own capabilities.

The Triple Helix

In the mid nineteen-nineties, at the deepest point of the crisis, Rein Welschen, former Mayor of Eindhoven, Henk de Wilt, Chairman of the Board of Eindhoven University of Technology and Theo Hurks, leader of the industrial companies in the region, joined forces. They called urgently for new enterprise and an inspired outlook on the future. This was the start of a development which brought the region to where it is now. To start with, the trio's plea was quickly followed up on in the region: all 21 municipalities in South East Brabant immediately joined in. They paid 11.50 guilders, now more than five Euros, per head of the population into a regional Stimulation Fund, aimed at generating new, promising economic

Philips employees lived in a Philips house, and went to a Philips doctor, chemist, theatre or library. The importance of this interconnectedness to Eindhoven's development should not be underestimated.

For years, Philips was the largest private employer in the Netherlands and the cornerstone of the city. Moreover, the company's presence in Eindhoven resulted in a pool of knowledge and well-trained staff. It was capital the city could fall back on, when Philips began withdrawing, step by step, in the nineteen-eighties.

Crisis

For a long time, Eindhoven imagined itself to be safe in its protective bell jar. However, in the nineteen-nineties, the city received one blow after another. Operation Centurion led to radical restructuring at Philips, but turned out to be a vital necessity to stop the company from going under. Then DAF Trucks, another of the city's industrial icons, went bankrupt. Many supply companies in South East Brabant were also affected by the economic disaster: from the factory producing parts for the industry to the corner sandwich bar. And then, in 1997, to complete the misery, Philips' head office moved out of Eindhoven. Around 36,000 jobs were lost, almost a third of the total, in a relatively short time. In some streets in Eindhoven, redundancy notices were delivered door to door.

The dark days

The year 1980 signals a change of direction for Philips. In the POC Cultural Centre, no longer standing, the concern announces that a major reorganisation is imminent. There are 1,500 redundancies in the Glass and Elcoma divisions, most of them in the Eindhoven region. Numbers of jobs decrease annually at the electronics company from then on, and in the nineties, problems at the concern accumulate, to the extent that bankruptcy threatens Philips. CEO Jan Timmer manages, with Operation Centurion, to pull the concern back from the abyss, but the social price is high. Mass redundancies follow. The large-scale reorganisation results in the loss of tens of thousands of jobs at Philips and its suppliers in the Eindhoven region.

In 1993, Eindhoven faces a new shock when DAF Trucks goes under. Half of the five thousand workers lose their jobs, and the other half is able to continue at DAF after

Collaboration

Eindhoven is the product of the culture of sandy soil. Until late into the nineteenth century, it was a collection of villages, home to smallholders and their families with many children. Their incomes were extremely low, since the poor land produced little and also had to be shared among all the sons, generation upon generation. In addition, the region had no harbour or raw materials, and the Catholic rule led to a conservative spiritual climate. And in precisely these particular conditions, a DNA of collaboration was produced. No individual was strong enough to survive alone; only by joining forces could the people hold their own. The East Brabant region was a pioneer of cooperative principles. The Boerenleenbank (cooperative farmers bank) was established in Eindhoven in 1909, and was one of the first in the Netherlands.

These roots of collaboration were to be useful on more than one occasion throughout history, when city and region experienced a crisis. Right up to the present, I see even small, everyday examples of how this atmosphere of solidarity and mutual support guarantees a quality of life which makes Eindhoven stronger and more powerful. After I moved back to Eindhoven from the Amsterdam area, I noticed a difference in social life. Here, people greet each other on the street, stop for a chat, take time for each other. One day I was waiting at the check-out in the supermarket, behind a customer involved in a long conversation with the cashier. They were talking about someone from the neighbourhood whom they hadn't seen in the shop for some time. They wondered if maybe she was ill, or if someone should pop round. At the time, I was irritated by this 'waste of my time', but later I realised that it was something special, that both women were so concerned about the neighbourhood. These days, instead of finding it a waste of time, I join in the conversation; it says something about Eindhoven and its residents.

Industrialisation

From halfway through the nineteenth century, the Eindhoven region took on a more industrial character. Firstly, factories producing things like matches, cigars and textiles, established themselves along the River Dommel and the Eindhoven Canal, constructed in 1843. The arrival of Philips in Eindhoven in 1891, in particular, led to a breakthrough. Last century, this company expanded into a global concern, which resulted in ground-breaking inventions, a range of innovative products and tens of thousands of jobs. In its heyday, Philips' physics laboratory (Natlab) employed 2,400 scientists and was known as 'the largest university in the Netherlands'. In addition, Philips revealed itself to be an employer with a social conscience, strongly concerned with the city's fortunes.

RECOVERING FROM THE BLOW

Round the World Yacht Race, in which one yacht was racing for the Netherlands, and then to a lively lunch the following day.

On a beautiful and clear New York City morning, we sailed across the open harbour and watched more than a dozen tall ship clippers get under way with their national crews, absorbed in watching them as they first circled the Statue of Liberty, and then circled our observation vessel. Mayor van Gijssel stood on the rolling deck and waxed eloquent about our interdependent world and the role of technology and innovation in addressing its promise and its perils. No audience, just a personal conversation with me and my wife. He clearly saw an expression of the best of the city in Eindhoven's special leadership in technology and science; and a marker of the city's pertinence to an interdependent planet driven by innovation and invention which, after all, were also the drivers of science and technology. It was no surprise when a few weeks later the Mayor accepted my invitation to be the speaker at our Interdependence Day Forum and Celebration in Amsterdam in September, 2014, which we held in conjunction with our planning meeting for the Global Parliament of Mayors organized by the Dutch G4 mayors and Mayor van der Laan of Amsterdam.

Mayor van Gijssel electrified our Interdependence Day audience, drawn from a dozen or more countries, with his vision of urban life as a vehicle for creativity and imagination, and of cities as instruments for smart problem-solving in a

challenging world increasingly dominated by technology. It is these personal and professional experiences with Mayor van Gijssel that make me feel so enthusiastic about his new book, *A City Creating the Future*, which is his parting love letter to the city he has guided so with such expertise and affection. This incisive little book encapsulates all that he has learned in his years of leading Eindhoven. Above all, the lesson of seeing the city as a horizontal (thus democratic) system that connects economic, social, civic and cultural stakeholders and allows their creativity and imagination to sustain innovation and change. His stress on technology is people-centred, highlighting the vital role that engaged citizens play in making a city successful and its goals achievable. Indeed, in Van Gijssel's understanding, technology itself, in the form of the Internet and social media, is a technology of participation that help cities involve citizens even as it enables them to network with other cities (as the network devised by the city of Barcelona and Cisco Systems called City Protocol has done).

I know this because I have met Van Gijssel not only in formal settings. To be sure, several times in the Netherlands, as I was speaking in Dordrecht, Rotterdam, Amsterdam and The Hague, I had the pleasure of talking with him "officially." And as I continued to campaign for the establishment of the Global Parliament of Mayors (which will indeed now take place in The Hague in September), we kept in touch. But I also had the good fortune to spend a personal day and a half with Mayor van Gijssel in New York, when he invited me and my wife Leah to join him in New York Harbour in June of 2014 for the final leg of the magnificent Clipper

This makes Eindhoven also a transactional European and global city that requires a cosmopolitan and transactional mayor in the private and the public sector, a leader at home in the world, and connected to cities and business everywhere. In Rob van Gijssel, it clearly found its man.

He is a Dutch expression of the uniqueness of Eindhoven as a Dutch city renowned for its technological leadership, a city that 'fights above its weight' and one that demands discipline yet flexible leadership from its mayor.

Among these impressive public officials, Mayor Rob van Gijssel of Eindhoven is both typical and unique, an outstanding example of what mayors at their best must be.

The governance of cities in solving the cross-border problems which nation-states are having difficulty addressing is so crucial that in the last chapter of my book, I proposed an innovative urban governance association which would allow city officials to collaborate across borders in a Global Parliament of Mayors. On the road to realising this ideal, I have had the great pleasure of meeting a great many mayors -- from Mayors Park of Seoul and Paes of Rio de Janeiro, to Mayors Gronkiewicz-Waltz of Warsaw and Mayor Garcetti of Los Angeles. They have all been remarkably personable and impressive, hard-working but easy to talk to, focused on their urban agendas but knowledgeable about the global issues those agendas must encompass. Yet for all their responsibility and influence I never went through a metal detector to meet with mayors, never saw hovering bodyguards "protecting" them from those they represent. Why would they need to be protected from their neighbours?

A Mayor Creating the City Creating the Future

By Benjamin R. Barber

Cities are the civic and economic engines of the 21st century -- places of participation and hope, where citizens and public officials still believe that there might be solutions to the daunting problems of our time, both local and global. Cities have taken up the slack of increasingly dysfunctional nation-states that, for the previous 300 years, were the primary go-to political bodies responsible for governance. But in our new era of interdependence, they are finding the interdependent challenges of the new millennium difficult to address. The independence and sovereign borders that defined nation-states were perfectly suited to a world of distinct and bordered territories with autonomous jurisdiction. But they are ill-suited to an era of interdependent, cross-border challenges. From climate change and disease to anarchic markets and refugees, states and state associations such as the European Union and the United Nations are finding it hard to get results.

Cities, on the other hand, are increasingly actively seeking solutions, both individually and also in regional and global urban networks. A few years ago, the world became more than fifty percent urban, while over 80% of global GDP is today generated by cities. For most people, cities remain the "home" community that defines life and liberty. Cities are older than the nations to which they belong. They are where we are born, grow up and are educated; where we marry, have children, play, pray and work; where we get old and die. Long ago, Aristotle called us "political beings" (*zoon politikon*), suggesting humans were creatures of the polis. Ed Glaeser of Harvard University said recently that we are indeed an "urban species."

With these startling realities in mind, I wrote the book *If Mayors Ruled the World: Dysfunctional Nations, Rising Cities*, now published in ten languages, including Dutch. In it, I suggested that mayors represent a unique variety of public official: more pragmatic than ideological; more focused on problem-solving than making abstract arguments, more embedded in a community of neighbours than aspiring to solitary high command, more democratic and horizontal in their relations than autocratic and vertical. Mayors govern by cooperation and consensus, working with civil society and businesses to establish a collaborative basis for getting things done. Their power is limited, their influence boundless -- as long as they know how to use it.

A Mayor Creating the City Creating the Future
By Benjamin R. Barber

3

A city creating the future

7

1. Recovering from the blow

11

2. Eindhoven today, prescriptions for the future

25

3. The century of the city

43

4. It doesn't have to take another 200 years

55

Acknowledgments

67

Colophon

68

**THE CITY
THAT
CREATES
THE FUTURE**

**Rob van Gijzel's
Eindhoven**

**THE CITY
THAT
CREATES
THE FUTURE**

**Rob van Gijzel's
Eindhoven**

Hans Horsten